

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 1. An ſit in Deo ſcientia, & circa quæ, ac primò circa ſeiſum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

omnia quouis tempore existentia, prout sunt in sua presentia. 14. Cognoscere quoque omnia enunciabilia: quia cognoscit quæcunque sunt in potentia creaturæ: adeoque quæcunque enunciabilia possunt ab illa formari. 15. Scientiam Dei esse omnino inuariabilem: quia est ipsamet eius substantia planè immutabilis. 16. Scientiam Dei de seipso esse tantum speculatiuam: quia Deus nullo modo est operabilis. De omnibus verd adis habere scientiam & speculatiuam, & practicam. Speculatiuam, quatenus eorum definitiones & diuisiones perfectissime cognoscit. Practicam verd, in quantum illa extra se facit aut permittit, cognitione scilicet dirigente effectiorem aut permissionem, vel per se proximè aptà illam dirigere. Hæc D. Thomas, quæ in presenti disputat. & tribus sequentibus fusiùs explicanda sunt.

S E C T I O I.

An sit in Deo scientia, & circa quæ? ac primo circa seipsum?

CONCLUSIO: In Deo est scientia perfectissima, quæ cum seipsum, tum cætera omnia intelligibilia, siue possibilis, siue impossibilia, vera vel ficta, finita vel infinita, præterita, præsentia, vel futura, seu absolute, seu conditionatè, perfectissime comprehendit. Declaratur & probatur conclusio.

Primo, scientia hæc sumitur latè pro cognitione certa & euidenti, intellectu, & immateriali, abstrahendo ratione accidentis, qualitatis, habitus, & similibus imperfectiōibus, quæ à Deo remouendæ sunt, ut constat ex dictis de simplicitate, aliisque attributis, & inferiùs magis declarabitur.

Secundò esse in Deo scientiam docet Scriptura, Ecclesiastici 42. *Cognoscat Deus omnem scientiam*, id est, omne scibile. Esther 14. *Domine qui habes omnem scientiam*: ad Rom. 11. *O altitudo diuinarum sapientiarum & scientiarum Dei!* Et Coloss. 2. vers. 3. *In quo sunt omnes thesauri sapientiarum & scientiarum absconditi*. In Christo scilicet: *quia in ipso inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter*, ut addit paulo post, versu 9. *Ad hæc confirmat ratio manifesta*. Cùm enim Deus sit in gradu eminentissimo essendi cum omni perfectione simplici, & absque omni imperfectiōe; item cùm sit spiritus nobilissimus & supremus; non potest concipi, nisi stolidè, tanquam expers cognitionis: cùm cognitio sit vna ex maximis perfectionibus simplicibus. Ideoque merito Arist. 12. Metaphyl. c. 9. de Deo sic ait: *Sine nihil intelligat, sed ita se habeat ut dormiens, quidnam præcellens erit?* Deinde cùm Deus sit ens à se, debet esse propter se, & seipso frui perfectissime per cognitionem & amorem. Quapropter idem Arist. li. 10. Ethic. cap. 8. circa medium, Dei operationem præcellentem in beatis.

Thomas I.

titudine contemplatiua positam esse dicit. Et 12. Metaphyl. cap. 9. *Seipsum ergo intelligit, si est quidem quod optimum est*. Idem colligitur ex effectibus. Cùm enim Deus sit causa intelligentiarum creaturarum, necesse est summam in illo esse intelligentiam. Neque enim in agente principali & totali minus esse potest, quàm in eius effectibus: neque in ente supremo, minus quàm in inferioribus. Item ex gubernatione & providentia, quæ mundus regitur, manifestè colligitur Deum esse intelligentem & liberum: Nec non ex ipsarum rerum productarum determinatione & modo. Si enim Deus egisset naturaliter, & sine libertate, regisset quantum & quomodo primum potuisset, neque actionem suam ad ea quæ primò facta sunt determinasset, potius quàm ad alia quæ tunc primò producibilia, cùm inter hæc, & alia, essentialis ordo successiōnis non sit. Legatur D. Thom. q. 14. a. 1. c. ubi quòd ait Deum esse intelligentem & scientem, quia est immaterialis, & immaterialitas est ratio cognoscitiua. Intellectum est in hunc sensum, quòd omnis substantia immaterialis completa & perfecta, ex vi suæ rationis & perfectionis intellectiua sit: non autem quòd formalis, & abstracta, & generalis ratio immaterialis, sit ratio cognoscitiua. Multa enim sunt immaterialia, quæ non sunt cognoscitiua, ut virtutes morales, & characteres supernaturales, atque etiam diuina hypostases, secundum id quòd superaddunt essentiæ: sicut è contrà, multa sunt cognoscitiua, quæ non sunt immaterialia, ut sensus externi & interni.

Tertiò, cùm Deus sit simplicissimus, & actus purus, & infinitus simpliciter: eius cognitio debet carere quibuscumque imperfectiōibus, tali scilicet repugnantibus: cuiusmodi sunt limitatio & inadequatio ex parte obiecti, ita ut vnum quoddam, aut plura quidè intelligibilia attingat, nõ omnia. Item inadæquatio ex parte actus: qualis foret in cognoscente omnia, sed non nisi pluribus actibus. Item obscuritas, confusio, & distinctio, ac non expressio distinctorū, incertitudo, & periculum falsitatis ex parte actus, aut aliunde. Item dubietas

D. Thom.

3.
Omnis im-
perfectio à
Dei scientia
remoueri
debet.

2
Probatur
esse in Deo
scientia
perfectissi-
mam.

Aristot.

positiua, seu habitatio; &, quod est peius, error, & quolibet falsitas actualis. Itē accidentalitatis gradū substantiā opposita, siue in actu, siue in habitu, aut in principio cognoscendi. Item causalitas actiua vel passiua, realis & propria, vel actus merè primus cognoscendi, cum distinctione vel præcisione reali ab actu secundo. Quocirca Deus non est cognoscitūsus per modum potentie, nisi sumendo potentiam metaphysicè cum permissione identitatis realis actus secundi cuiuscunque cum primo. Item varietas, & mutatio, & incompletio, & indigentia, qualis est in cognitione, quæ eget aut intellectu distincto à se, aut specie impressa, aut habitu vel lumine distincto, aut obiecto concurrente, & aliter se habente quàm occasionaliter, aut terminatiuè. Item ratio discursus, quatenus dicit distinctionem actuum, & successionem, vel causalitatem realem inter illos, & velut cursum ab vno actu ad alium; alioqui verò quicquid est perfectionis in discursu, seu successiuo, seu causali, tribuendum est Deo.

4
Deus seipsum cognoscit perfectissime, & comprehensiuè.

Quartò, quòd Deus specialiter seipsum cognoscit, perfectissime & comprehensiuè, vt docet S. Thom. q. 14, a. 2. & 3. patet, quia est maximè intellectiuus, & maximè intelligibilis, & sibi maximè coniunctus ac præsens in ratione intelligibilis, omni ratione quā intelligibilis est. Quare se cognoscit adæquatè, tum extensiuè quoad rationes varias, & quoad omnia ad quæ ratio quæuis pertinet; tum etiam intensiuè quoad magnitudinem cuiuscunque perfectionis & rationis, iuxta illud 1. Cor. 2. de Spiritu diuino, *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei.* Adde quòd Deus non esset ens perfectissimus, nisi esset perfectissimè intellectiuus. Non esset autem perfectissimè intellectiuus, nisi seipsum, obiectum intellectus nobilissimum, perfectissimè intelligeret, intellectu adæquate obiectum. Ex quo sequitur Deum etiam comprehendere qualibet alia intelligibilia, quia vt sit perfectissimè intelligens, debet vnumquodque intelligere quantum est intelligibile, nihilque penitus siue circa seipsum, siue circa quidlibet aliud ignorare.

Aristot.

Sed obieciens primò, omnis cognitio est relatiua ad suum obiectum, estque ipsius vitalis expressio & similitudo. At Dei cognitio non potest referri ad seipsum, neque esse vitalis sui expressio & similitudo: ergo Deus non potest cognoscere seipsum. Maior est Aristot. in Categ. cap. 3. & commentis Philosophorum. Minor verò probatur, quia idem non potest referri ad seipsum, neque esse similitudo sui ipsius. Omnis enim vera relatio, & omnis realis similitudo, requirit distinctionem realem inter relationem & terminum, atque inter similitudinē & rem quam representat. Atqui non est distinctio realis inter Deum & cognitionem quam habet de seipso, vt patet ex dictis disp. 3. sect. 3. de indistinctione attributorum diuinorum. Sed in dō, si Deus se comprehendit: ergo seipsum se scire. Ergo habet infinitas reflexiones supra cognitiones suarū

scientiarum. Cūque obiectum sit aliquo modo prius quàm verè sciatur esse: ideo enim verè scitur esse, quia est, vt scitur; & esset quamuis nesciretur. Vnde quòd sit, non pendet à scientia: Contrà verò, veritas scientiæ pendet ab obiecto, ideoque est naturā posterior: Cum, inquam, obiectum sit prius scientiæ: & inter ea quæ Deus scit, sit ipsamet scientia integrè sumpta; oporteret scientiam integram De esse antequam sit: quia oporteret totam illam scientiam esse, antequam sciatur à Deo. Atqui quòd sciatur à Deo, est pars integræ scientiæ Dei. Ergo scientia quæ illi præsupponitur, vel non est integra: vel est integra prius natura, quàm sit aliqua illius pars: quod euidentè implicat.

5
Scientia est relatiua ad obiectum.

Ad primum Respondeo, omnem cognitionem esse transcendentaliter relatiua ad suum obiectum, esseque illius expressionem & similitudinem: vel formaliter, si obiectum est distinctum: vel virtualiter tantum & æquiualeuter, si obiectum est indistinctum, cuiusmodi est Deus respectu suæ cognitionis. Ad secundum: Nego Deum habere huiusmodi infinitas reflexiones formales, vel illas à nobis apertè in Deo concipi: sed tantum in Deo est perfectissima scientia, quæ tum seipsum, & alia omnia extra se existentia, vel possibilis, vel intelligibilia: tum etiam scientiam ipsam virtualitè solum reflexione, & experimentaliter, cognoscit perfectissimè. Est enim ea natura intellectiois, vt sit experimentalis sui ipsius cognitio. Nam quisquis intelligit, hoc ipso intelligit se intelligere, experiturque se habere cognitionem quam habet. Nimirum quia intelligere non est veluti actio mortua, & mera productio qualitatis alicuius obiectum experimentis, si quæ talis producit, vt sit à creatis intelligentiis: sed est viua productio, principij intelligentis, attendentis producendo, & producentis attendendo. Ita vt intelligit, siue actus intelligendi, non sit sola illa qualitas producta, sed simul includat productionem, & attentionem vitalem principij, seipsum vitali illo modo, id est, cum vitali attentione, exercentis circa obiectum. Loquor de actu intelligendi creaturarum. De Deo autem simili modo philosophandum est, senota imperfectione productionis realis, & distinctionis actus vel qualitatis alicuius experimentis obiectum. Et quò cognitio perfectior ac viuacior est, eò per se loquendo est maior sui ipsius perceptio experimentalis. Dei autem cognitio circa seipsum perfectissima est: adeoque est perfectissima sui ipsius perceptio, nulla indigens formali reflexione, vt se perfectius cognoscatur. Quæ cum Deo utilis esse non possit, nisi præsupposita imperfectione aliqua in directa cognitione, non est Deo tribuenda. Similimodo omnis volitio est intrinsecè & essentialiter voluntaria, & sui ipsius volitio: ita vt quisque velit velle, eo ipso quòd vult.

6
Obiectum quomodo prius scitur.

Ad tertium Respondeo, duobus modis intelligi posse obiectum esse prius scientiæ. Primò naturæ ordine, & causalitatis seu depen-

dentia. Et hoc verum est tantum de scientia quæ paritur concurrente obiecto cum potentia cognoscente, vel illam determinando causaliter & excitando per seipsam, vel sui speciem illi imprimendo quæ causaliter determinet. Tunc enim sicut obiectum est causa cognitionis concurrente aliquo modo, & non pure terminando, aut occasionaliter tantum determinando: ita est prius illa natura ordine seu causalitatis & dependentiæ. At Dei scientiâ, quâ Deus scit experimentaliter se scire quicquid scit, non ita concurrat ad seipsam, sed est actus simplex, improductus, & independens à seipso, & ab omni concursu sui ipsius. Differt autem determinatio pure occasionalis à causali: quia illa offert tantum intellectui obiectum quod cognoscat, per vim quam habet de se sufficientem & perfectam atque completam ad cognoscendum omne intelligibile. Hæc autem supplet indigentiam aliquam & imperfectionem intellectus de se non sufficientis ad cognoscendum obiectum, quævis alioqui per se intelligibile, nisi iuuetur concursu aliquo obiecti per seipsum, aut per speciem sui. Secundo, potest intelligi obiectum esse prius subsistendi consequentiâ: quatenus scilicet si obiectum scitur esse, est: sed non sequitur vice versa, quod si est, scitur esse. Et de hac solum prioritate procedit obiectio. Verum neque inter scientiam Dei, & experimentalem ipsius sensum seu notitiam, quæ est ipsamet eadem scientia quâ Deus scit intelligenter, id est, intelligendo se scire, ipso eodem actu, in tota sua perfectione essentiali considerato. Valer enim utrinque subsistendi consequentia. Quod mirum si est talis actus, scitur à Deo esse. Et, si à Deo scitur esse, est. Neque dicas posse actum illum diuinum diuidi ratione in duos, quorum vnus sit cognitio directa aliorum obiectorum, puta voluntatis, omnipotentia, immensitatis, æternitatis &c. Alter sit notitia reflexa ipsius scientiæ de talibus obiectis. Respondeo enim hanc distinctionem male excogitari, & sine fundamento conueniente rei: quasi cognitio Dei directa non sit per se formaliter in seipsam reflexa virtualiter, & perfectissima sui ipsius notitia experimentalis, multoque perfectior quam per nostras formales reflexiones infinitas haberi possit. Et hæcenus de notitia Dei circa seipsum. De alio vero obiecto in conclusione propositis dicemus sectionibus sequentibus.

S E C T I O II.

De scientia Dei circa possibilis, & alia extra se.

Dico igitur quintò, Deum cognoscere quicquid perfectè & comprehensiuè omnia possibilis. Ita docent omnes Catholici cum D. Thoma quaest. 14. art. 5. & 6. & patet primò, quia Deus se perfectè cognoscens, cognoscit perfectè virtutem, & omnipoten-

tiam suam. Ergo cognoscit omnia possibilis. Nullum enim est possibile ad quod eius omnipotentia non se extendat: & non potest cognosci perfectè virtus aliqua, nisi cognoscantur ea omnia, ad quæ sese extendit, vt rectè ait S. Thom. art. 5. quaest. cit. Secundo, quæcunque sunt possibilis extra Deum, possunt ab illo liberè fieri; & idè verè possibilis sunt, quia in Deo est potentia ea producendi: quæ potentia non nisi liberè operatur: alioqui possibilis essent ab æterno qualia & quanta esse potuissent. Ergo possibilis continentur eminenter & virtualiter in Deo, vt in causa libera. Quod autem est in aliquo vt in causa libera, debet saltem vt fieri possit, ab ipso cognosci. Atqui Dei cognitio non cre scit: ergo quæcunque possibilis, sunt ab æterno in Dei cognitione, & quidem secundum proprias differentias, atque omni ratione quæ sunt possibilis, quia secundum illas omnes, possunt à Deo produci liberè. Adde illud ad Hebræos 4. *Non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius*: & ad Rom. 4. *Locat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt*: id est, eadem facilitate cognoscit & iubet vt sint.

Dices, id quod cognoscitur, esse perfectionem cognoscentis, & dare speciem cognitioni. Deus autem non habet perfectionem extra se, neque accipit speciem aut perfectionem ab alio. Quare quæ sunt qualia à Deo, non cognoscuntur ab ipso. Respondeo primò, id quod cognoscitur, non esse perfectionem cognoscentis formaliter, neque specificam cognitionem secundum se formaliter: sed cognitio est seipsa formaliter perfectio cognoscentis, & seipsa formaliter est id quod est. Secundo, neque etiam causaliter obiectum esse perfectionem cognoscentis, aut dire speciem cognitioni: si obiectum tantum, occasionaliter, aut terminatiuè se habet respectu cognitionis, & non concurrat causaliter ad cognitionem, per seipsum, vel per speciem à se impressam: quod non faciunt possibilis respectu cognitionis diuinæ. Quare Deus, vt cognoscens, non perficitur vilo modo à possibilibus, quæ tantum se habent terminatiuè respectu suæ cognitionis.

Dico sextò Deum cognoscere quoque non entia, ficta, & impossibilis. Ita S. Doctor q. 14. a. 9. & patet, quia non modò cognoscit affirmatiuas veritates; sed etiam negatiuas: & non tantum quid res sit, sed etiam quid non sit: Ac denique non tantum quicquid fieri potest, sed etiam quicquid potest à quocunque intellectu fingi & cogitari. Hæc enim omnia cognoscibilis sunt, & ab humana mente intelliguntur plurima: multòq; latius patet cognoscibile, quàm ens, aut verum proprietas entis. Vnde præter transcendentia, Ens, vnum, verum, bonum; admittunt Philosophi supertranscendentia, vt imaginabile, cogitabile, significabile &c. quorum omnium nihil Deo ignotum est. Quare non tantum nouit quæcunque sunt, aut verè esse possunt: sed etiam quid possit vllus intellectus apprehendere ac dicere, & omnino quid

Deus cognoscit non entia, ficta, & impossibilis.